

Kehitetään ikäihmisten
kotihoitoa
ja vahvistetaan
kaikenikäisten
omaishoitoa

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Turva- ja hyvinvointiteknologia Hankkeen selvityksiä

Verkostopalaveri 16.10.2018

Leila Mukkala

Teknologia kunnissa kysely

- Käytössä olevat laitteet: firmat, vuokrasuhteet, määrät jne.
- Kehittämiskohteet ja –tavoitteet, mahdolliset haasteet?
- Henkilöstöresurssit: teknologiavastaavat ym. → osaaminen
- Laitteiden käyttöön oton prosessi ja tekniikan toimivuus:
 - Tilaukset
 - Asiakasmaksut
 - Ohjaus, neuvonta ja asennu
 - Huolto
 - Toimivuuden tarkistus
 - Laitteiden poisvieminen
 - → yritysten ja kuntien roolit
- Hälytysten vastaanottaminen ja auttajakäynnit
 - Palvelurakenne ja -verkosto
- Kyselyyn vastasi 17 kuntaa

- Turvapuhelimet: Stella, Mehiläinen, Suomen turvapuhelimet, Turvacalla, Kuusamon Securi, New Flow, Tuncall
 - Laitemäärät vaihtelevat kunnittain: 380kpl-5kpl
 - Laitteita vuokrasopimuksella (2)
 - Pääasiassa asiakkaat tekevät yrityksen kanssa toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen. Kotihoito tilaa laitteet.
- Muut turvaratkaisut (lisälaitteita turvapuhelimiin liittyen):
 - Tavallinen ovivahti
 - Älykäs ovivahti
 - Paikantava turvakello
 - Ovimatto
 - Liesivahti
 - Koodilukolliset avainkaapit
- Seniortek Hoivaturva: 13 (20?) kpl – 1kpl
- Suvannon Kotona +Mukana palvelu

Muut teknologialaitteet

- Kirjastosta lainattavat laitteet 1kk (pidennetään lainausaikaa)
- Evondos lääkeautomaatit: käytössä kahdessa kunnassa. Yhdessä kunnassa kokeiluaika menossa. Yksi kunta kokeillut laitteita 6kk mutta eivät nyt käytössä. *”Logistisia ongelmia viedä ajoissa lääkerullia sivukylän asiakkaille”*
- AC:n kuvapuhelimet: laitemääriä 1-6 kuvapuhelinta/kunta
- Kuntien kokemuksia kuvapuhelimista:

”Asiakkaan ohjaaminen hankalaa samoin äkilliset ongelmatilanteet. Kuka ehtii vastata?”

”Turvatiimi vastaa etäkotihoitosta”

”Kuvapuhelin osastolta kotiutuvalle”

”Tarjottu on asiakkaat eivät halua käyttöön”

Positiivisesti suhtaudutaan virtuaaliseen kotikäyntiin”

”Ac -näytön kanssa on ollut yhteysongelmia ja aina ei virtuaalinen kotikäynti ole onnistunut”

Tilaukset, asennus, huolto, toimivuuden tarkistus ja laitteiden pois vieminen

- **Teknologialaitteiden tilaukset:** kunnissa sovitaan kuka tilaa laitteet ja palauttaa (teknologia vastaava, palveluvastaava, joku muu)
- **Turvapuhelinten** asennuksista vastaa kotihoito mutta myös laitetoimittaja ja yhdessä kunnassa kunnan kiinteistöhuolto. Tk:n apuvälinevastaavan apua käytetään joskus (1 kunta). Ohjaus ja neuvonta sen mukaan kukaan asentaa.
- Turvapuhelinten huollosta vastaavat yritykset.
- Turvapuhelinten toimivuuden tarkistus on kotihoidon työntekijöillä 1-2kk välien. Myös omaisille ohjattu tarkistuksia (esim. sivukylät).
- **Hoivaturvan** asennuksista vastaa yritys. Toimivuuden tarkistus hälytysten vastaanottajalla pääasiallisesti (kotihoidon/omaisten puhelimiin). Laitteiden pois vieminen on yrityksen tehtäviä.
- **Lääkeautomaatit:** kotisairaanhoidajat huolehtivat
- **Kuvapuhelimet:** asennus ja ohjaaminen kotihoidolla, huolto yrityksellä, poisvienti kotihoidolla

- **Turvapuhelin:** (GSM) 13,50€/kk – 44,71€/kk (kunta tai firma laskuttaa)
Langaton turvapuhelin kk-maksu 51,00€
 - Turvapuhelimen asennus/vienti: 0€ – 45€ (jos ei erillistä maksua kirjataan kotipalvelukäyntinä). Nouto 45€ (1kunta)
 - Ovihälytin: 5€/kk - 14,88€/kk
 - Rannekepaikannin 32,60 €/kk (1 kunta)
 - Auttamiskäynnit turvapuhelin
 - Joilla hops ei peritä auttamiskäynnistä, mutta ei kotihoidon asiakkaalta voidaan periä 4,50€/käynti
 - Hälytyspäivystys 24/7 3,10€/kk
 - Enimmillään auttamiskäynnistä peritään 25€/käynti
- **Hoivaturva asiakasmaksut:** (Seniortekin erillinen tiedote hinnoista)
 - Auttajakäynti 12€/käynti (yksi kunta määritellyt)
- **Automaattinen lääkeannostelija:** 0€/kk-6€/kk (2kuntaa)
Lääkeautomaatit ovat kunnalla vuokralla ja ne myönnetään palvelusetelillä asiakkaan käyttöön (1 kunnan vastaus).
- **AC:n kuvapääte:** 0€ mikäli etäkotihoito, muulloin 45€/kk. (AC:n erillinen tiedote hinnoista)

Hälytyksiin vastaaminen – Kuntien vastauksia

- Turvapuhelin hälytykset Stellan turvahälytyskeskukseen. Hoivaturva ja lääkeautomaatti turvatiimille.
- Turvapuhelimet yhdistetään asiakkaan omaisille, jotka vastaavat turvahälytyksiin.
- Turvapuhelin hälytyksiin vastaavat 24/h kotihoidon työntekijät kirkonkylillä. Sivukylillä omaiset.
- Useita vastuutahoja: Turvapuhelimet hälyttävät Stellan hälytyskeskukseen. Rivitalon hälytykset tulevat 7-21 kotipalvelun numeroon. Hälytykset yöllä 21-07 vuodeosastolle/ tehostetun palveluasunnon yksikköön. Paikantimet menevät omaisille ja yhden paikantimen hälytys tulee 7-21 kotipalvelun työntekijöille ja muuna aikoina hänellä on kulunvalvonta.
- Ensisijaisesti omaisille. Muussa tapauksessa oman alueen 1. hoitajalle ja yöllä kiertävälle yöhoitajalle
- Kirkonkylän tiimissä yhdellä hoitajalla on aina "hälypuhelin" eli johon on keskitetty omaisten tai muiden viranomaisten puhelut, tähän numeroon tulee myös turvapuhelin hälytykset. Kirkonkylällä joillakin asiakkailla hälytykset menee suoraan omaisille. Sivukylillä turvapuhelimen voi ottaa vain, jos on omaisia, joille hälytykset voi kohdistaa.
- Osalla hälytykset tulee kello 7-20 kotipalveluun ja 20-07 vuodeosastolle. Osalla hälytykset menee omalle väelle, laitetoimittaja on "takavarmistajana" ja ottaa yhteyttä joko kotipalveluun tai omaisiin

Hälytyksiin vastaaminen – kuntien vastauksia

- *Asiakaskohtaisesti; ensisijainen hälytys pääosin hoitajien puhelimeen, kakkoshälytys sekä yöllä tulevat hälytykset suoraan terveystieteiden vuodeosastolle. Muutamalla asiakkaalla, lähinnä sivukyillä ykkös- ja kakkoshälytys omaisille*
- *Työnjakajan puhelin aina 24h päällä ja varpuh. Illoilla, viikonloppuna ja yöllä. Omaiset ottavat myös hälytyksiä vastaan.*
- *Omaisille, kotihoidolle tai Merilapin Ambulanssi 2 lähtö.*
- *Kotihoito, omaiset, yöpartio ja ensihoito, tilanteesta ja ajankohdasta riippuen.*
- *Yksityinen palveluntarjoaja vastaa klo 20-8 kotipalvelu 8-20*
- *Hälyt yleisimmin Mehiläiseen tai Stellaan, josta yhteys auttajaan, jotkut omaiset halunneet hälyn suoraan itselleen*
- *Hälytyksiin vastaa vartiointifirma (New Flow), ja se soittaa suoraan sen alueen kotihoidon puhelimeen, josta hälytys tulee, ja sen alueen hoitaja lähtee paikan päälle.*
- *Seniortekin Hoivaturvan osalta hälytykset menevät pääasiallisesti kotihoitoon tai omaisille. Useita hälytysten vastaanottajia voi olla vuorokauden eri aikana. Hälytykset on mahdollista ohjata myös valvontakeskuksiin. Yhdessä kunnassa Hoivaturva hälytykset menevät turvatiimille.*

Auttajakäynnit – kuntien vastaukset

- Turvatiimi lähtee kaikkiin hälytyksiin keskustassa (1 työntekijäpäivällä ja 2 yöllä). Etäalueilla voi kotihoidon työntekijä lähteä
- Lähihoitaja menee tarkistamaan tilanteen kirkonkylällä ja sivukylillä omaiset, sekä ystävät ottavat puhelimella hälytyksen vastaan.
- Turvapuhelinhälytyksiä vastaanottava hoitaja lähtee hälytykselle mahdollisimman nopeasti ja soittaa tarvittaessa apua toisilta hoitajilta.
- Ambulanssin henkilöstö noutaa avaimen tehostetun palveluasumisen yksiköstä ja menee katsomaan mikä hälyttäjän tilanne on ja toimii tilanteen vaatimalla tavalla. Kotihoito lähtee rivitaloille päivällä ja illalla ja vuodeosastolta yöllä (muuttuu tehostettuun yksikköön)
- Kotipalvelu käy tai ambulanssi tilanteen mukaan. Muissa tapauksissa omaiset menevät paikan päälle.
- Tilanteesta ja ajasta riippuen joko hoitajat tai ambulanssi
- Kotihoidosta työntekijä joka ehtii parhaiten
- Auttamiskäynnille lähtee kotihoito, yöpartio.
- Tilanteesta riippuen kotihoito, ensihoito, omaiset
- Yksityinen palveluntarjoaja vastaa klo 20-8 kotipalvelu 8-20 vuorossa oleva työntekijä
- Yöaikana osasto soittaa yksityiselle yrittäjälle (ambulanssifirma), muutoin omaiset, kotipalvelu
- Vain omaiset

- ”Keskusteltu on kuvapuhelimen hyödyntämisestä korvaamaan kotihoidon iltakäynnin sivukylälle sekä voisiko fysioterapeutti hyödyntää sitä”.
- ”Meän digiloikan jatko suunnittelu (yhteishanke kirjaston kanssa). Tarvetta on laitteiden pysyvälle esittelypisteelle ja neuvonnalle”.
- ”Sote ym. digikoulutuksen keskittäminen ja teknologia tiedon kerääminen yhdelle yhdyshenkilölle, joka taitaa ikäryhmän erityistarpeet ja osaa kehittää ja edistää kyseistä aluetta asiakkaan osallisuuden ja huomioimisen näkökulmasta (esim. ikääntyneen huomioiminen oppijana)”.
- ”Olemme kiinnostuneita asiakaslähtöisistä, turvateknologisista kotiin vietävistä laitteista ja laitteiden esittelyistä. Olemme myös kiinnostuneita laitteiden tuomasta avusta ja mahdollisuuksista syrjäseutujen asukkaille, ja olisimme kiinnostuneita kuulemaan millaisia ratkaisuja muilla kunnilla on haja-asutusalueilla laitteista tulevien hälytysten ohjaamiseen. Tällä hetkellä käytössä olevat (hankkeen kautta saadut laitteet) eivät ole vakuuttaneet toimivuudellaan”.
- ”Ei kai muita kuin näiden nykyisten laitteiden kanssa toimiminen ja jatkossa kilpailutus ja kehittäminen yleensä”.

- *”Palveluseteli turvateknologian hankkimiseen. Asiakas saa valita laitteen”.*
- *”Tarve on paikantimille, perinteinen turvapuhelin ei oikein vastaa liikkuvilla asiakkailta tarpeeseen. SuvantoCaren laitteistosta on saatu esittely ja on mietinnässä, olisiko heidän järjestelmässä meille sopivia laitteistoja”.*
- *”Meillä on työn alla avopalvelukeskuksen/ vuodeosaston/ asumispalveluiden hälytysjärjestelmän päivittäminen/kilpailuttaminen”.*
- *”Yöllä tapahtuvan säännöllisen ja äkillisen hoidon tarvetta selvitetään ensi vuonna. Montako kukkatolppaa ostetaan kuntaan. Hoitajien työaika turvapuhelimien välitykseen? Onko mahdollisuutta ja järkevää siirtää kotihoiton hoitajilta pois – vie työaikaa? Voisiko hanke (vaikkakin päättymässä) ottaa kantaa tähän, miten muut kunnat ovat järjestäneet?”*
- *”Tarvetta olisi AC:n kuvapäätteen käyttöönoton kehittäminen”.*
- *”Sävelsirkku on tulossa ensi vuonna kotihoitoon ja palvelukoteihin, suunniteltu budjettiin”*

- ”Teknologiaohjaaja ja koko työaika käytössä yhdessä kunnassa. Jatkossa voisi olla kotihoidon tiimeissä teknologiavastuuhenkilöitä, kuten on esim. ergonomiavastaavia nykyään. Ja heille olisi koulutusta yms. ja toimisivat teknologialähettiläinä sitten tiimien sisällä” → täydennyskoulutuksia
- ”1 henkilö jonka työaika ei riitä tehtävässä”. ”1 tekee oman työn ohessa”
- ”Ei ole henkilöä. Melkein, joka viikko on turvapuhelimen hankintaa ja palauttamista sekä muuta ilmoittamista” .”Hankkeen aikana nimetty henkilö”
- ”Kaksi. Molemmat hoitavat oman työn lomassa. Joskus työvuorossa D päivä jolloin voivat keskittyä teknologiaan”. ”2. Työaikaa menee vaihtelevasti”
- ”Ei ole eikä ole aikaakaan”
- ”Kaksi työntekijä on vastuussa teknologia asioista, palvelutiimin kautta tilataan asiakkaalle apuvälineet. Teknologia vastaava (GERONOMI)hoitaa yhteistyössä potilaskoordinaattorin kanssa, että asentaminen ja yms. säädöt tapahtuu, jotta laitteet toimii”
- ”1 henkilö n. 30 %/ kk työajasta”
- ”Asiakastyöstä vastaava lähiesimies. Tukee kotihoidon asiakkaiden kotona asumista mieltien yhdessä kotihoitotiimien kanssa asiakkaan tarvitsemat apuvälineet yksilöllisestä tarpeesta lähtien. Mietitty teknologiavastaavan tehtävien siirtämistä kotihoitotiimin työntekijälle

- *”Ehkä tulevaisuudessa toimintaa tukevaa, mutta ei korvaavaa. Tällä hetkellä kotipalvelu käyttää puhelinaikoja asiakkaiden pyynnöstä tarkistaakseen asiakkaan tilanteen kotona. Haavojen osalta kotipalvelu ottaa kuvia, jotta kotisairaanhoidtaja tai lääkäri näkee haavan tilanteen, paranemisen tai pahenemisen”.*
- *”Myönteinen suhtautuminen, pitkät matkat ovat etätoiminnan kehittämisen kannustin, mutta toisaalta tuovat haastetta myös toimintaan (etäkotihoitossa kuka vie laitteen, kuka opastaa, miten toimii)”.*
- *”Haastavaa mikäli asiakkaiden motivaatio ei kohene teknologiaa kohtaan. Yhteyksien toiminta syrjäkylillä haastavaa. Negatiivinen mielikuva ikäihmisillä”.*
- *”Kaikki kotona asumista tukeva teknologia on tervetullutta-asiakas/omainen valitsee tarpeen mukaan laitteet, asiakas hintojen täytyy vain säilyä kohtuullisena! Positiivisesti suhtaudutaan virtuaaliseen kotikäyntiin Ac-näytöllä, sitä on jo päivittäin käytössä. Ac -näytön kanssa on ollut yhteysoingelmia ja aina ei virtuaalinen kotikäynti ole onnistunut. Etälääkäri käynnille ei ole ollut tarvetta vielä”.*

- **Käytössä olevat laitteet: firmat, vuokrasuhteet, määrät jne.:** laitetoimittajia useita. Kilpailutusten kautta erilaisiin sopimuksiin mahdollista päästä = ”palvelupaketti”.
 - Tilaukset
 - Asiakasmaksut
 - *Ohjaus, neuvonta ja asennus*
 - *Huolto*
 - *Toimivuuden tarkistus*
 - Laitteiden poisvieminen
 - VAIHTOEHTOJA → 1) YRITYS VASTAA , 2) KUNTA VASTAA (maakunta). Vastuut ja roolit
- **Henkilöstöresurssit:** teknologiavastaavat ja heidän täydennyskoulutus, verkostoituminen, rooli.
- **Hälytysten vastaanottaminen ja auttajakäynnit**
 - Palvelurakenne ja –verkosto, erilaiset vaihtoehdot, yritys voi ottaa häilytyksiä vastaan, yksityiset palveluntuottajat ja auttajakäynnit
- **Kehittämiskohteita, mahdolliset haasteet?:** osaaminen ja keskittäminen (teknologiakeskus ja sen rooli), palveluprosessien kehittäminen → vanhasta luopuminen ja uusien käytäntöjen omaksuminen, laitteiden toimivuus ja luotettavuus, asenteisiin vaikuttaminen, laitteiden esittelypisteet ja palveluneuvonta

- KUNTIEN VASTAUKSIA:
 - Palovaroittimia ja ovihälyttimiä
 - Joillakin asiakkailla on omaisten hankkimana doro-puhelimia tms. joissa on hälytysominaisuus tai paikannuslaite. Lisäksi ovihälyttimiä on hankittu muuta kautta.
 - Muutamia paikantimia on omahankintaisesti
 - Palovaroittimia kyllä ja tiedossa on muutama jotka ovat hankkineet gps- paikantimen (esim. muistisairauden alkuvaiheessa)
 - On paljon palovaroittimia ja gps-paikantimia
 - Liesivahti
 - Turvapuhelimia, videovalvontaa puheimien kautta
 - Gps -paikantimia, savu - ja palohälyttimiä, liesivahteja ja vauvan itkuhälyttimiä.

- Ikäteknologiakeskus on koonnut aihepiireittäin yhteen ikäihmisille suunnattuja teknologisia laitteita ja niiden ympärille rakennettuja palveluita. Linkistä löytyy otsikoita joiden takaa löytyy erilaisia vaihtoehtoja <https://www.ikateknologiakeskus.fi/tietopankki/tuotteet-ja-ratkaisut-ikaihminen-apuna/#sthash.KpT3NoXU.dpuf>
 - [Turvallisuus ja avunsaanti](#)
 - [Kotona asumisen tukeminen](#)
 - [Puhelin ja tietokone ikäihmisen käytössä](#)
 - [Vanhuspalveluiden tietojärjestelmät](#)
 - [Verkkokauppoja ja hyvinvointiteknologiaa](#)
- Ikäteknologiakeskuksen opas: [Arjen älykkäät välineet - opas ikääntyneiden kotona asumisen tueksi](#) (pdf, 2017) ja oppaan [yhteystietoluetteloon](#) (pdf, 2017)
- Lisäksi ikäteknologian neuvonta- ja esittelypaikat on koottu oppaaksi: [Ikäteknologian esittely- ja neuvontapaikat](#) (pdf, 2018)

- Vanhustyön johtajien kysely 73 vastaajaa eri puolilta Suomea
 - Vastaajista 10 % vastasi, että kunnassa on älykoti, jossa on mahdollista tutustua kotona asumista tukeviin teknologisiin ratkaisuihin
 - Vastaajista n. 20 % vastasi, että kunnassa on teknologialainaamo, joista on mahdollista lainata tuotteita kotiin kokeiltavaksi
- V. 2014 älykoteja: Turku, Pori, Tampere, Jyväskylä, Kajaani, Oulu, Lahti, Lappeenranta, Helsinki (Invalidiliiton tiedot)

KÄSILLÄ OLEVA KYSELY 2017:

- Etelä- Savon ammattiopiston hyvinvointiteknologian oppimisympäristö, Esedu Mikkeli
 - Hankkeiden kautta yksityiskoteja, joihin ei yleistä pääsyä, yliopistokeskuksessa mahdollisuus käydä vierailulla, Kokkola, SOITE-yhtymä
 - Pieniä esittelytiloja 14 kunnan kuntayhtymässä ”siellä täällä”, Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalujen kuntayhtymä
 - Sasky Voimarinne, Sastamala ja Punkalaidun
 - Treffi-piste, Sipoo
 - Toimiva huusholli, Lappeenranta
 - Kaupungin kotitorin palvelupisteen laiteteri, Tampere
 - Ei älykotia, mutta ITTE-piste, Sodankylä
- Kolarin kirjasto (2018)

Kotiturvaoppaat (päivitetty
19.9.2018)

[Arkitekniologian saatavuus
kunnissa kysely vanhustyön
johtajille.pdf](#)

Kotiturvaoppaat (päivitetty
30.9.2016)

[Kuvavälitteisesti kotiin - opas](#)

Kotiturvaoppaat (päivitetty
13.6.2017)

[Tietoa ikäihmisille kotona
asumisen turvaksi.pdf](#)

[Tartu teknologiaan esite](#)

Tarkista koti turvalliseksi:

<https://www.muistiliitto.fi/fi/muistisairaudet/muistiystavallinen-ymparisto-turvallisuus/koti-ja-pihapiiri/kodin-tarkistuslista>

<https://thl.fi/documents/966696/1449811/koti+ja+lahiymparisto.pdf/9ffb8588-0143-4a45-89da-9e2cd3cbcd9>

https://www.kokkola.fi/hallinto/hankkeet/sote/seniori_kaste/

Vanhustyön keskusliitto:

http://www.vtkl.fi/fin/kehittaminen_kit/kotiturva_hanke/oppaat/

Kehitetään ikäihmisten
kotihoitoa
ja vahvistetaan
kaikenikäisten
omaishoitoa

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Kiitos!